

HISTORIEN OM AVFALL

I början, för sådär 4,5 miljarder år sedan när världen blev till, skapades också förutsättningar för liv på jorden: Vatten, värme från solen och luft att andas. Förhistoriska djur utvecklades så småningom - först i havet och därefter på land. Många av de här djurarterna finns inte längre, men vet ni att trollsländan har funnits och sett likadan ut i 300 miljoner år?

För cirka 2 miljoner år sedan utvecklades den första människan. Vår art, homo sapiens, är ungefär 200 000 år gammal. Först livnärde man sig på jakt och fiske och levde nomadliv, men snart lärde man sig bruka jorden och blev bofast.

Innan människan fanns, fanns det inga sopor. Vad är egentligen sopor? Och när blir något en sopa? Vad hade människorna på stenåldern för sopor? Hur tog man hand om dem? Från stenåldern och fram till nu har det bara blivit mer och mer sopor. Idag finns det massor av sopor. Varför är det så? Varför gör inte vi som man gjorde på medeltiden, och kastar ut sopor på gatan eller närmaste sjö? Varför måste vi ta hand om vårt skräp?

Alla världens människor är beroende av jordens tillgångar för att leva. Om alla levde så bra som vi gör i Sverige, skulle vi behöva 4,2 jordklot för att resurserna skulle räcka till. Hmm, det tål att tänka på.

INDUSTRIALISERINGEN

I samband med industrialiseringen och inflyttningen till städerna ökade avfallsmängderna markant och därmed även hotet mot människornas hälsa. När koleran nådde Sverige 1834, förändrades attityden till sopor radikalt. Då gjordes kopplingen mellan hushållens avfall och latrin till epidemins spridning, och 1868 förbjöds det i lag att göra sig av med avfall på gatorna i Sverige. Renhållningsverk etablerades runt om i landet.

Astronomer och rymdforskare upptäcker hela tiden nya himlakroppar, men just jordklotet verkar det vara himla ont om i vår galax. Det betyder alltså att jordens drygt 7 miljarder människor måste samsas om planeten Tellus och vara rädd om den. Hur ska vi leva på bästa sätt för att alla ska ha det bra nu? Och vi måste väl försöka se till att våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn också kan leva ett bra liv?

Vi får jobba med hållbar utveckling, helt enkelt. En elev förklarade hållbar utveckling så här: "Enough for all forever!" Vad kan du och jag göra för att vi ska få en hållbar utveckling?

MEDELTIDEN

Avfallsförbränning verkar dock ha fallit i glömska i stora delar av världen under medeltiden, då avfallet slängdes rakt ut på gatorna eller dumpades i hav, sjöar och vattendrag. Samtidigt finns det exempel från mitten av 1300-talet att organiserad insamling av vissa slags avfall bedrivits för att användas som gödningsmedel i jordbruket.

FÖRRA SEKLET

I början av 1900-talet hade de flesta svenska städer sophantering med organiserad bortskaffning och utsortering av vissa material. Den största delen av avfallet bestod fortfarande av organiskt material, och en del kunde användas till växtnäring i jordbruket och en del till djurfoder. Men avfallet blev alltmer sammansatt och komplext, vilket tvingade fram en utveckling av avfallshanteringen.

Allt vi gör, och alla grejer som tillverkas och som vi sen använder, påverkar vår planet. Hurdå? Och det finns en naturlag som säger: Ingenting försvinner, allting stannar kvar. Vad betyder det? Gäller det också sopor?

Och vad händer egentligen med våra sopor nu, idag?

Oj, vad många frågor det blev! Häng med på en sopig resa, så ska vi leta svar - på de här frågorna och många till!